

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۱۸ تیر ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب :

چون در استخراج بیانات آقای امیر تیمور که ضمن لایحه و اگذاری مقداری اراضی برای ایجاد گورستان اتباع امریکا اشتباهی حاصل شده بود اینک عین بیانات ایشان ذیلاً درج میگردد اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس

آقای امیر تیمور - البته یکی از خوشبختی های کشور ایران دوستی و رودادی است که بین ملت و ملت امریکا موجود است و در واگذاری این مقدار اراضی یا مقدار زیادتری هم اگر لازم باشد هیچگونه مضایقه نبوده البته با نهایت صمیمیت ما این اراضی را برای گورستان آنها واگذار میکنیم در صورتیکه امیدوار هستیم که ابداً مورد احتیاج هم واقع نشود و امریکائی هائی که در ایران می آیند همانطور که آغوش ایران برای آنها باز است امید است آنها هم از این قسمت حسن استفاده نموده اسلام قبول کنند که ما آنها را در تمام قبرستانهای مسلمانها دفن کنیم و یک افتخار ابدی برای آنها حقیقه باقی بماند بنده خواستم عرض کنم چه از این بابت و چه از بابت اراضی و اگذاری ما حاضریم و اگر امریکائی ها اسلام قبول کنند مادر تمام گورستانها آنها را راه میدهیم

در صورتیکه کسالت داشتم و بوسیله آقای یمین اسفندیاری بمقام ریاست تذکر داده شد و کسب اجازه کرده بودم .

رئیس - اصلاح میشود - آقای طوسی .

طوسی - بطوریکه در جلسه قبل بعرض رسید آن طرح پیشنهادی که تقدیم شد علی القاعده بایستی در جلسه

معلوم شود .

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (گفته شد - خیر) صورت مجلس تصویب شد . سه نفر از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند .

فاطمی - بنده اخطار قانونی دارم .

* عین مذاکرات مشروح چهل و چهارمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس

**اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه - آقایان : نراقی - هامری - سلطانی .
 غائبین بی اجازه - آقایان : اقبال - ذوالفقاری - شجاع - کفائی - آصف - امامی - تیمور تاش - بوشهری - قبادیان - ساسان سیف پور - دکتر عبده - عباس مسمودی - تهرانچی - خلعت بری - تجدد - دکتر آقایان .

رئیس - بفرمائید .

فاطمی - اصل یازدهم قانون اساسی که مورد توجه آقایان هست عبارتش این است که میگوید : اعضاء مجلس بدو که داخل مجلس میشوند بترتیب ذیل قسم خورده و قسم نامه را امضاء مینمایند . يك عدد از آقایان هستند که قسم نخورده اند و این انعکاس در خارج خوب نیست و موجب يك مذاکرانی میشود که برای مجلس شایسته نیستند . معتقدم آقای رئیس مقرر فرمایند صورت آقایانی که قسم نخورده اند از اداره بیاورند و در آخر جلسه اعلان بفرمایند و يك روز مخصوصی را در نزدیکترین روز ها معین بفرمایند که در فلان روز آن آقایان حاضر شوند و قسم بخورند که دیگر ایرادی در کار نباشد (صحیح است)

رئیس - خود بنده هم همین نظر را داشتم و حالا که اخطار کردید برای روز پنجشنبه قرار میگذاریم که بقیه آقایانی که قسم نخورده اند قسم بخورند .

بعضی از نمایندگان - دستور .

مهندس فریور - بنده با ورود در دستور مخالفم .

رئیس - سه نفر از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند چون عده زیاد نیست تصور میکنم مانعی ندارد اجازه داده شود (صحیح است) آقای فریور .

۲ - اعلام جرم نسبت به آقای محمود بدر

وزیر سابق پیشه و هنر

مهندس فریور - بنده خودم از آنهایی هستم که زیاد به نطق قبل از دستور معتقد نیستم ولی بعضی موارد پیش میآید که جای دیگری ندارد و باید قبل از دستور گفته شود و یکی از آن موارد مطلبی است که بنده دو سه مرتبه اجازه خواسته ام بعرض مجلس برسانم و موفق نشده ام و امروز موفق شدم و آن راجع باعلام جرمی است که برعلیه آقای محمود بدر وزیر سابق بازرگانی و پیشه و هنر بنده اعلام میکنم و تقدیم مقام ریاست میکنم و اگر بنا است خوانده شود خود بنده بخوانم (بعضی از نمایندگان - بفرمائید) (آقای مهندس فریور بشرح آئی اعلام جرم را قرائت نمودند)

مقرر بود که سی تاچهل هزار جعبه به آقایان خانجیان و پاپادولیوس در نظر گرفته شود (این دو نفری که اصلاً در مناقصه نبوده اند) و میرسانند که از طرف مقام وزارت با اداره کل نوغان در این موضوع امر مخصوص صادر شده . با اینکه در گزارش نامبرده اداره کل نوغان بمقام وزارت صریحاً مینویسد که اگر بنا باشد در يك منطقه تهیه مقداری تخم نوغان به بکنفر و مقداری به نفر دیگر واگذار شود و در عمل هر يك موجب اشکال دیگری را فراهم خواهند نمود معذک آقای بدر در حاشیه این گزارش نوشته است « با آقای خانجیان و شخص دیگر نوشته شود که اگر حاضرند هر يك چهل هزار جعبه از قرار هر جعبه ۳۸ ریال قبول کنند برای عقد پیمان مراجعه کنند والا به سهمیه این سه نفر اضافه شود » موضوع مدتی معطل و در این اثناء از طرف سه نفر برنده مناقصه مکاتبات و تلگرافهای مفصلی به وزارتخانه ها - اداره نوغان - نخست وزیر می شود که فصل نزدیک گذشته است و استدعا میکنند که تکلیفشان معلوم شود . یکمربند بدون مقدمه نامه ای از طرف فو وزارت پیشه و هنر بوزارت دارائی تهیه میشود مشعر بر اینکه در نتیجه مناقصه این قیمت ها بدست آمده ولی اگر از اشخاصی که سابقه صلاحیت دارند با قیمت گرانتر خریداری شود باطناً بر صلاح و ظاهراً بزبان دولت است (نامه شماره ۲۱۲۴/۲۱۲۶ مورخ ۲۳/۳/۲۲)

در جواب این نامه وزارت دارائی در تاریخ ۲۲/۴/۱ مینویسد که موافقت میشود از هر کس که صلاح میدانند خریداری شود و طرح تصویبنامه لازم این کار را برای موافقت وزارت دارائی بفرستند . مطلب مورد توجه این که قبل از رسیدن این جواب از طرف وزارت دارائی که تاریخ آن ۲۲/۴/۱ است وزارت پیشه و هنر طرح تصویبنامه وزارت دارائی را در تاریخ ۲۶/۳/۲۸ و ۱۳۲۲/۳ تهیه نموده و در پرونده موجود است بهر صورت در همان تاریخ ۲۲/۴/۱ که نامه وزارت دارائی میرسد فوراً طرح تصویب نامه برای موافقت وزارت دارائی فرستاده میشود . مطلب مورد توجه دیگر اینکه در حاشیه نامه شماره ۲۷۰۸ مورخ ۲۲/۴/۹ که اداره نوغان

بعرض مقام وزارت رسانیده آقای وزیر نوشته است « مگر قرار نشد تخم نوغان تولیدی که از آقای خانجیان معادل چهار هزار و از آقای میکائیل پاپادولیوس نیز چهار هزار باشد در تصویبنامه غیر از این است » این مطلب میرساند که موضوع مورد علاقه بوده است . در جواب این موضوع اداره نوغان طی نامه شماره ۲۸۵۷ تاریخ ۲۲/۴/۱ گزارشی بعرض وزیر میرساند که از لحاظ صرفه جوئی شش هزار جعبه از غیر تولیدی دو مقطعه کار کسر و بمقدار تولیدی آنها اضافه شد که ۱۲۰۰۰۰ ریال صرفه جوئی شود و اضافه نیاید که حسب الامر قرارداد های آنها اصلاح شد (معلوم میشود امر مخصوص در این موضوع نیز صادر شده) ولی چون طرح تصویب نامه بایستی از همین قرار اصلاح شود و بدون موافقت وزارت دارائی عمل مزبور ممکن نبود شرحی جهت موافقت وزارت دارائی با طرح تصویبنامه به پیوست تهیه و تقدیم میشود . این نامه بود که اداره نوغان بعرض وزیر میرساند . در حاشیه این گزارش نوشته شده « گزارش و نامه وزارت دارائی براساسی تمام وزارت حضوراً تقدیم مقرر فرموده اند احتیاجی بصورتنامه وزارت دارائی ندارد و طرح تصویبنامه اصلاحی به هیئت فرستاده شود که در تصویب آن اقدام فرمایند » (اینجا لازم است يك مطلبی را بعرض آقایان برسانم برای روشن شدن اذهان آقایانی که کمتر از کارهای اداری اطلاع دارند و آن این است که تصویبنامه ای که از هیئت وزیران صادر میشود باید بموجب قانون محاسبات عمومی قبلاً طرحش بموافقت وزارت دارائی رسیده باشد و همان طرح برود به هیئت وزیران و باین ترتیب تصویب نامه از هیئت وزیران صادر میشود : که هیئت وزیران در جلسه فلان پیشنهاد وزارت پیشه و هنر بانکاء موافقت قبلی که وزارت دارائی بموجب نامه شماره فلان کرده است اینطور موافقت میکنند) باین ترتیب تصویب نامه ای از هیئت وزیران باستناد موافقت قبلی وزارت دارائی صادر شده که از خانجیان ۳۱۰۰۰ تا ۴۱۰۰۰ جعبه غیر تولیدی از قرار ۵/۵۹ ریال که از خانجیان ۴۰۰۰ جعبه تولیدی از قرار ۵/۶۹ ریال برای رشت

و از :

آقای پاپادولیس ۳۱۰۰۰ تا ۴۱۰۰۰ جعبه غیر تولیدی
از قرار / ۵۰ ریال

آقای پاپادولیس ۴۰۰۰ جعبه تولیدی از قرار ۶۰ ریال
برای پهلوی

و از آنا تول فران ۲۸۰۰۰ جعبه غیر تولیدی از قرار ۳۷
ریال

و از آنا تول فران ۱۲۰۰۰ جعبه تولیدی از قرار ۴۷ ریال
برای تربت حیدریه خریداری شود .

در این جا باید تذکر داده شود که در طرح مورد موافقت
وزارت دارائی مقدار خریداری از خانجیان و پاپادولیس

۲۵ تا ۳۵۰۰۰ جعبه ذکر شده ولسی در تصویب نامه هیئت
وزیران که به انکاء همان موافقت قبلی وزارت دارائی تهیه

شده مقدار خریداری از خانجیان و پاپادولیس ۳۱ تا ۴۱۰۰۰
است و این موضوع به دستور شخص آقای بدر انجام گرفته

است (اینجا است که طرح تغییر داده اند و به هیئت وزیران
هم نگفته اند که این را تغییر داده ایم و آن چیزیکه مورد

موافقت وزارت دارائی است این نبوده است . حالیکه مطلب
دیگری است که این موضوع که رویش تصویب نامه صادر

شده است اساساً عمل صحیحی نبوده است برای این که
آنها یکبار در مناقصه شرکت کرده بودند صلاحیت فنی شان

محرز بوده و خود وزارت پیشه و هنر و اداره نوغان هم آنرا
قبول داشته اند بدلیل این که همین آقای داود زاده پسر داود

زاده معروف تحصیلات مخصوصی در تخم نوغان داشته و
چندین سال هم معاون فنی اداره نوغان بوده است و تحصیلات

فنی او هم محرز است و صلاحیت مالی هم داشته است برای
این که نوشته است که من تضمین بانکی میدهم و املاک خودم

را تضمین میکنم و تعهد کرده است که اگر خسارتی پیش آمد
به این وسیله جبران آن خسارات را میکنم پس این شخص

هم صلاحیت فنی در تخم نوغان داشته و صلاحیت مالی او هم
مسلم بوده است معذک رفته اند از دیگری خریداری کرده اند در صورتی

که آن اشخاص پیشنهاد هم نداده بودند پرونده عمل به هیئت

عالی بازرسی رجوع و نظری که هیئت مزبور داده است این
است که : خرید تخم نوغان بعد از اجرای عمل مناقصه به

هیچوجه احتیاجی بصورت تصویب نامه نداشته و این عمل
مخصوصاً از طرف وزارت پیشه و هنر بمنظور لوٹ مسئولیت

بوده که در نتیجه آن ضرر عمده ای بخزانة دولت وارد نموده
است . بعلاوه چون متن تصویب نامه صادره از هیئت وزیران

باطرح مورد موافقت وزارت دارائی مغایرت دارد و در اعداد
آن متعمداً تغییر داده شده مشمول ماده ۱۰۲ مربوط بجعل و

تزییر در اسناد دولتی است .
در خاتمه برای مزید اطلاع نمایندگان محترم اضافه

مینماید که پس از بدست آمدن نتیجه عمل در سال جاری
معلوم گردیده که تخم نوغان هائیکه بدین ترتیب خریداری

و تحویل شده چون اغلب آنها مریض و فاسد بود علاوه بر
زیانیکه توجه رعایای گیلان نموده از محصول نوغان بمقدار

معتناهی کاسته و بنابراین به تولید کشور صدمه و خسارت
قابل توجهی وارد آمده است .

مدارک : پرونده های متشکله در اداره نوغان وزارت پیشه
و هنر که قسمتی از آن به هیئت عالی بازرسی نخست وزیری

واز آنجا بدیوان کیفر فرستاده شده است . یک مطلب دیگری
که میخواهم مختصراً تذکر بدهم و ردشوم موضوع بودجه

است نظر آقایان هست که روزهای آخر يك سه دوازدهم
آوردند و با عجله فوق العاده تصویب شد و قرار شد که بودجه

را بیاورند بعد دولت رفت يك صورتی آوردند که به همه چیز
شبهه بود جز بودجه و يك روز که بنده بعنوان مستمع آزاد

رفته بودم در کمیسیون بودجه خود دکتر میلسپو میگفت
این بودجه نیست این يك قلم گلبال دخل است و يك قلم

گلبال خرج است و این بودجه نیست و قرار شد بودجه را
بیاورند و امروز روز هیجدهم ماه است و آخر این ماه ادارات

حقوق ندارند این است که خواستم از مقام ریاست تمنا
بکنم تأکید شود زودتر بودجه را بیاورند .

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - چون موضوع بودجه را آقای مهندس فریور

۳ - سؤال آقای دکتر معاون و پاسخ آقای

وزیر بهداری

رئیس - آقای وزیر بهداری برای جواب سؤال آقای
دکتر معاون حاضرند و تقاضا کرده اند که این مطلب را جلو

بیندازیم و بعد به باقی مسائل میرسیم . آقای دکتر معاون .
دکتر معاون - بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان محترم

مستحضر است اوضاع بهداشت مملکت چندان رضایت بخش
نیست و الا آن تقریباً سه ماه است که جناب آقای دکتر

لقمان الملک متصدی وزارت بهداری شده اند میخواهم بدانم
که در این سه ماه با سوابق ممتدی که در صحیه کل مملکتی

داشته اند چه اقداماتی برای بهبودی اوضاع بهداشت مملکت
کرده اند . سؤال بنده این بود .

وزیر بهداری (آقای دکتر مالک) - بنده خیلی خوشوقت

از اینک که آقای دکتر معاون نماینده محترم نظر بعلاقه ای
که در پیشرفت امور بهداری دارند از بنده راجع باین موضوع

سؤال فرمودند و قبل از اینک که بسؤالشان جواب عرض کنم
چند توضیح مختصر باید عرض کنم . از زمان تصدی بنده

بوزارت بهداری يك مدت خیلی طولانی نگذشته است
شاید هنوز سه ماه هم نشده است و در مدت سه ماه هم

مسلم است که کارهای مهم اساسی نمیشود انجام داد
حتی این مدت برای انجام کارهای جزئی هم در يك مملکت

باین وسعت که در يك میلیون و ششصد هزار کیلومتر بخش
است کافی نیست مخصوصاً بنده بجهت اینکه الا آن نزدیک

دوازده سال است که از امور بهداری کناره گیری کرده بودم
ورفته بودم پشت میز بیمارستان و کار فنی خود را میکردم

و اصلاً وارد این قضایا نبودم و پیش بینی هم نمی کردم که
يك وقتی بنده را آقایان احضار خواهند کرد به مشاغل دولتی

در هر حال بعد از چند سال که بنده وارد کار شدم وضعیت را
خیلی خوب ندیدم . در این مدت مسلم است اقداماتی شده است

و این اقدامات را بطور خیلی اختصار خدمت آقایان عرض میکنم
و امیدوارم آقای دکتر معاون هم که یکی از نمایندگان

است که بیش از همه شاید از امور بهداری اطلاع دارند و

فرمودند خواستم برای اطلاع مجلس عرض کنم که
پس از آنکه بودجه بکمسیون آمد در نتیجه مطالعاتی که

کمیسیون کرد این طور تشخیص داد که باید بودجه های
تفصیلی هم بکمسیون بودجه بیاید و توأمأ با خود بودجه

تصویب شود زیرا این نقض غرض میشود که ما بودجه را
تصویب کنیم و از ارقام جزء آن اطلاع کامل نداشته باشیم

این بود که قرار شد بودجه های تفصیلی را تا ۱۵ تیر بیاورند
و در صورت مجلس کمیسیون بودجه هم قید شد که متعهد

شدند بودجه های تفصیلی را تا ۱۵ تیر بیاورند و چون تأخیر شد
با اطلاع اعضاء کمیسیون بودجه روز دهم تیر يك نامه از

کمیسیون بودجه بوزارت دارائی نوشتیم که شما باید تا ۱۵
تیر بودجه های تفصیلی را بکمسیون بودجه بدهید و نباید در

این کار تعویقی بشود و تا کنون هم که نفرستاده اید بایستی تا
روز مقرر فرستاده شود و این تذکر بجائی هم بود و لازم است

از طرف مقام ریاست هم تذکر داده شود که هر چه زودتر
بودجه را بیاورند و فعلاً هم با آنکه فصل تابستان است و شاید

تعطیل شود معذک اعضاء کمیسیون بودجه همه برای طرح
و مطالعه و تصویب بودجه حاضر هستیم ولی تا کنون از طرف

دولت بودجه داده نشده است .
رئیس - آقای طباطبائی

محمد طباطبائی - بنده هم يك مختصر تذکر خواستم عرض
کنم و آن این است که همه میدانیم که تصویب بودجه به آخر

این ماه نخواهد رسید و باید يك دوازدهم تصویب کنیم که کار
ادارات و وزارت خانه ها معطل نشود ولی فعلاً خواستم از مقام

ریاست تقاضا کنم که يك تریبی بفرمایند که يك فاصله بیشتری
بین جلسات مجلس واقع شود که با این فاصله فرصت بیشتری برای

کمیسیون پیدا شود که بتوانند وارد بودجه های تفصیلی بشوند
و خیال میکنم مطلب لازم تر از بودجه هم در مجلس نداریم و

خواهم گرم است اگر يك فاصله برای جلسات در نظر بگیرند
تصور میکنم بتوانیم بودجه را در کمیسیون بگذرانیم .

جمعی از نمایندگان - خیلی کار لازم در مجلس داریم .
رئیس - عجله این مطلب مطرح نیست .

نظر به اینکه یکی از همکاران بنده هستند و بنده همیشه بنظر احترام به ایشان مینگریم زیرا یکی از متخصصین فنی جراحی هستند و بنده به ایشان ایمان دارم و امیدوارم ایشان را در این قسمت متقاعد کنم. در ابتدائی که بنده شروع به کار کردم اول اوضاع داخل خود مرکز وزارت بهداشت را یکقدری مرتب کردم که نظم و ترتیبی در آنجا حکمفرما باشد و کارها میبایستی با سرعت جریان پیدا کند و این کار شده است و از وقتی که بنده آنجا رفته‌ام وضعیت خیلی مرتب‌تر شده است و کارها خیلی سریع‌تر شده است بنده با همان افراد و اعضاء و با همان چرخه‌ها کار میکنم و تصور میکنم که مرتب‌تر شده باشد و اگر در اقداماتی که وزارت بهداشت کرده است در خارج انعکاسی پیدا نکرده است بنده خودم اعتراف میکنم که بروزنامه‌ها خبری نداده‌ام که درج شده باشد برای اینکه اعتقاد بتظاهر ندارم و اعتقاد ندارم باینکه شخص تا مختصر قدمی برداشت فوری جار و جنجال برپا کند که من فلان کار را کردم خیر این وظیفه من است من حقوق میگیرم از دولت که بروم انجام وظیفه کنم انجام وظیفه کردن هم احتیاج به جار و جنجال ندارد (صحیح است) این است که بنده بجائی خبر ندادم ولی کارهایی شده است بنده در روزهای اولی که بوزارت بهداشت رفتم دستور دادم که در تمام ولایات مشغول تلقیح بشوند بر ضد آبله و بر ضد حصبه و بر ضد شبه حصبه و این اقدامات همه جا شده است آنچه گزارش رسیده است راجع به آبله کوبی متجاوز از ۱۵۰ نفر (به بخشید پانزده هزار و پانصد. باز هم به بخشید) صد و پنجاه و پنج هزار و سیصد و ده نفر تلقیح شده‌اند و آنهایی که تلقیح ضد حصبه شده‌اند گزارش تمام شهرستانها هنوز رسیده است ولی گزارشی که رسیده است یکی در گرگان است که در نتیجه زلزله خیلی احتمال داشت که وضعیت خوب نباشد و حصبه بطور اپیدمی پیدا شود فوری آنجا تلقیح شروع شد ۹ هزار نفر تلقیح بر ضد حصبه در آنجا شده است در سمنان تقریباً هفتصد نفر در جاهای دیگر هم تلقیح شده است دستوراتی بمأمورین بهداشتی داده شده است که همه جا

مشغول تلقیح شوند در تهران هم همینطور آگهی داده شد ولی متأسفم از اینکه عرض کنم که مردم را دعوت میکنند که بیایند مجانی تلقیح کنند ولی آنطور که باید استقبال نمیکنند و نمی‌آیند در صورتیکه تلقیح مجانی است (طباطبائی میترسند) ممکن است بترسند ولی همه‌شان که نمیترسند یکقدری هم بی‌علاقگی سبب شده است وقتی که مریض شدند و او ایلا شروع میشود که چرا بچه من حصبه گرفت امروز که مریض نیست میگویند بیا تلقیح کن اعتنا نمیکند موقعی که دستور تلقیح داده شد مقدار زیادی وا کسن ضد تیفوس و وا کسن ضد حصبه به ولایات فرستاده شد تقریباً ۴۳۶۷ شیشه و وا کسن ضد تیفوس که تقریباً برای تلقیح ۸۷۲۴۰ نفر کافی است و هزار و سیصد شیشه و وا کسن ضد تیفوئید که برای بیست هزار نفر کافی بود فرستاده شد و یک مقداری هم در ولایات ما ذخیره داشتیم و برای احتیاط اینها را هم فرستادیم که کم نیاید در اوایل فروردین همانموقعی که بنده آمدم برای بهداشتی با ژنرال ریذلی که یکی از مستشاران نظامی است در وزارت جنگ با و داخل مذاکره کردم راجع بهمکاری در جلوگیری از مالاریا در خرم‌آباد چون در آنجا متخصصین امریکائی بودند که در اقدامات بر ضد مالاریا متخصص بودند ما یک مأمورینی فرستادیم که بروند با آنها همکاری کنند و سیستم کار و طرز کار آنها را به بینند و یاد بگیرند و این کار شد و یک عده رفتند آنجا و مشغول کار شدند و فعلاً هم مشغول عملیات هستند، مساحتی که مالاریا خیز است در حدود ده کیلومتر در بیست و چهار کیلومتر است آنجا مشغول هستند و آن دکتر امریکائی را که بنده چند روز قبل بسمت مشاور فنی پیشنهاد کردم به مجلس که استخدام شود فرستادم که برود بازرسی کند رفت و بازرسی کرد و گزارش داد که عملیات آنها رضایت بخش است و کار خوب پیشرفت میکند و امیدواری هست که اگر مالاریا بکلی برطرف نشود خشکانیدن باطلاحها بکلی عملی شود چون در خانه‌ها حوض‌ها و آب‌انبار

باقی میماند که باید آنها را هم تحت نظر گرفت تا بکلی برطرف شود و برای خشکانیدن باطلاحها مقداری نفت مانعیه کرده ایم که پاشیده شود و از بین برود. موضوع بهداشتی دهستانها از مسائل بسیار مشکل وزارت بهداشتی است برای اینکه اعزام طبیب بدیهستانها و اطباء سیاری که باید بروند وسیله میخواهد سابق برای این بهر وسیله بود اقداماتی میشد ولی حالا نه اتومبیل است و نه وسیله است باین مناسبت وزارت بهداشتی دچار اشکالات زیاد گردید و برای عمل سیاری مذاکره کردیم با آن مقاماتی که باید اقدام بکنند که بما ۴۸ آمبولانس و اتومبیل بدهند و ما این آمبولانسها و اتومبیلها را مجهز کنیم و برای ارسال طبیب و دوا در هر استانی از دو تا سه به نسبت وضعیت استانها و به نسبت تعداد اتومبیلی که داریم بفرستیم سیاری کنند و معلوم است که با این ترتیب وضعیت بهداشتی بهتر خواهد شد و آن جاهائی که آمبولانس و اتومبیل نمیتواند برود در نظر گرفتیم که پنججاه موتورسیکلت که دو نفر بتوانند سوار شوند برای راههای باریک دوا و طبیب بفرستیم که مشغول سیاری شوند و این برای شهر خستله در نظر گرفته شده است و با مقامات مربوطه مذاکره شده است که اینها را بما بدهند و البته وقتی بودجه از مجلس شورای ملی گذشت فوراً اقدام میشود پیش از تصدی بنده تقریباً چند ماه بود که دوا بولایات فرستاده نشده بود و بیک اشکالاتی پیش آمده بود که نتوانسته بودند دواها را بدهند و بنده که آمدم این بنگاه کل داروئی را بمحض اینکه رفتم بوزارت بهداشتی مجبور کردم که دوا بفرستند در حدود ۱۲۳۱ صندوق دوا بولایات فرستاده شده است و شاید بیش از این هم فرستاده شده است ولی البته چون وسائل حمل و نقل در دست ما نیست باین جهت ممکن است بعضی‌ها دیرتر و بعضی‌ها زودتر برسد ولی در هر حال از بنگاه کل داروئی فرستاده شده است و رفته است و دیگر اینکه ارسال دارو تنها بولایات کافی نبود زیرا دارو را ما میفرستادیم و بعضی آقایان شکایت میکردند که این دارو به فقرا نمیرسد برای اینکه این نظر آقایان هم تأمین شود بنده دستور دادم که در هر محلی از معتمدین محلی پنج نفر

معین شود یکی فرماندار باشد و چهار نفر دیگر که یکی از علمای محل و یکی از اعیان و یکی از تجار و از معتمدین باشند که با نظر آنها دارو داده شود و بدون اطلاع آنها دارو بکسی داده نشود و تفریط نشود (صحیح است) بسیار خوب نظری است) بطوری که آقایان اطلاع دارند علل مهم سرایت بیماری تیفوس که متأسفانه در این دو ساله اخیر زیاد انتشار داشته است شپش است و برای اینکه این جانور یا حشره از بین برود یک اقدامات مجدانه بایستی بشود باید سعی کرد که مردم حتی الامکان تمیز باشند و برای اینکه درست است که باید تبلیغات کرد و حمام ساخت و افراد را شست و شوداد ولی این کاملاً فایده ندارد یک دوا جدیدی است که تازه اختراع شده است این دوا را بوسیله تلمبه میزنند از لای پیراهن به تن آدم و آنوقت تا پانزده روز دیگر شپش هجرات ندارد به تن آن شخص بیاید (البته اینطور میگویند و امیدواریم همینطور هم باشد) بهر حال در موقعی که این مرض در ناپل پیدا شد بمورد تجربه گذارده شده است نتیجه خوب هم گرفته‌اند بنده این دوا را خواسته‌ام و آن اسبابهایش را هم خواسته‌ام که بیاورند و امیدواریم که تا دوسه ماه دیگر برسد.

امینی - از کجا خواسته‌اید؟

وزیر بهداشتی - از کمیته خاور میانه و امیدواریم که این دواها بیاید و قبل از آن که زمستان شروع بشود ما بسایند اقدام بکنیم که امسال مثل سالهای دیگر نشود. بودجه وزارت بهداشتی را آقایان مسبوق هستند که بودجه زیادی نیست (طباطبائی - خیلی کم است) با این وصف بنده عرض میکنم که به قسمت های فنی تا حدی افزوده میشود ولی عوضش به پرسنل اضافه نشده است و تشکیلات جدیدی هم که داده شده است آن تشکیلات احتیاج به بودجه زیادتری خواهد داشت و البته تشکیلات را از اول امسال همه را نمیتوانیم اجرا کنیم ولی بتدریج باید تکمیل بشود اجرا بشود برای اینکه وزارت بهداشتی بتواند اشخاصی را داشته باشد که امور بهداشتی را در ولایات متعهده بشوند با دانشکده

پزشکی قرار گذاشته ایم که يك آموزشگاهها را بر قرار کند و در خراسان هم الآن مشغول هستند و يك مقدار از بودجه اش را هم وزارت بهداشت بدهد تا يك عده پزشك تهیه بکند برای ولایات در بودجه هم برای اینکار وجهی تأمین شده است همچنین برای تأسیس يك محلی که در آن جا طبای بهداشتی را برای امور بهداشتی تربیت میکنند آن هم در بودجه امسال تأمین شده است. برای جلوگیری از امراض تراخم و مالاریا و امراض تناسلی و غیره يك اعتباراتی در بودجه امسال تأمین شده است و امیدواریم وقتی که تصویب شد بتوانیم داخل عمل بشویم یکی از امور مهمه که وزارت بهداشتی میبایستی کرده باشد آن تشکیل سازمان وزارت بهداشتی بود که در این چند ماه تکمیل شد که صورتش خدمت آقایان تقدیم شده است و امیدواریم بزودی تصویب بفرمایند و اجرا بشود. وقتی که بنده به وزارت بهداشتی رفتم خیلی صحبتها بود و بنده ناچار شدم که بفرستم و به بینم این صحبت هائی که شده است حقیقه صحت دارد یا خیر باینجهت به چند نقطه يك عده مفتش بازرسی یعنی يك هیئت نفتیش و بازرسی فرستادم که بهتر بتوانند قضایا را رسیدگی کنند و مطابق آن گزارش هائی که داده اند قضایا را تعقیب کنند و اگر کسی واقعاً تقصیری دارد باید کشف کنند و تعقیب بکنند و اگر تقصیری ندارند آنها را راحت بگذارند که بعد ها بهشان کاری داده شود (صحیح است)

اردلان - نسبت به طبای ولایات هم يك توجهی بفرمائید.

وزیر بهداشتی - چشم.

رئیس - آقای دکتر معاون فرمایشی دارید؟ (خیر)
جمعی از نمایندگان - دستور دستور

رئیس - از سه نفر آقایان که اجازه خواسته بودند يك نفوذ دیگر باقی است.

جمعی از نمایندگان - باشد برای جلسه آتی به حالا وارد دستور بشویم.

[۴ - تصویب هشت فقره مرخصی]

رئیس - بادستور مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) پس وارد دستور میشویم. در دستور آقا چند چیز داریم و يك عده گزارش هائی است که از کمیسیون عرایض و مرخصی راجع به مرخصی هائی که تقاضا شده است باید قبلاً بعرض آقایان برسد.

گزارش مرخصی آقای ملک مدنی:

آقای ملک مدنی برای اصلاح امور اجتماعی حوزه انتخابیه خود مسافرتی نموده و در نتیجه پنججاه و یگروز از تاریخ ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۲۳ غایب بوده و درخواست اجازه نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - آقای دکتر شفق شما مخالف هستید؟

دکتر شفق - بنده مخالف هم نیستم موافق هم نیستم و برخلاف نظر آقایان بنده معتقدم به اینکه برای تعیین تکلیف این لوایح و طرح های قانونی باید هیئت رئیسه از وزرای مربوط دعوت کند تا مطرح شود. الا آن يك طرحی است که ۴ ماه است در مجلس خوابیده است و الا آن هم وزراء حاضر نیستند و وارد دستور هم که شده ایم تازه صحبت از مرخصی ها است وقت مجلس نباید باین جور چیزها بگذرد.

هاشمی - بنده استدعا میکنم از آقایان که مخصوصاً در تشکیل کمیسیون های مربوطه بیشتر اظهار علاقه بفرمایند آنوقت کار مجلس قهراً بهتر پیش میرود.

رئیس - طرح و لایحه که میفرمایند آنچه بایستی آقایان وزراء حاضر بشوند اعلام شده است و آمده اند و مسبق هم هستند و مخصوصاً امروز آن گزارش داد گستری مطرح است و اول او است ولی آقای وزیر جنگ اتفاقاً حاضر نیستند این است که لوایحی داریم که مربوط به کمیسیون مبتکرات است و باید بقابل توجه بودن آنها رأی گرفته شود و همچنین يك راپرت هائی از کمیسیون داد گستری که باید آنها هم خوانده شود و رأی گرفته شود

مرخصی هم فرق نمیکنند آن هم باید تکلیفش معلوم بشود و تکلیف حسابداری مجلس معلوم بشود. (صحیح است) نسبت به گزارش مرخصی آقای ملک مدنی آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

گزارش مرخصی آقای ذوالفقاری:

آقای ذوالفقاری درخواست ۲۰ روز مرخصی از تاریخ ۲۸ سحر داد ماه ۱۳۲۳ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن بعرض میرسد.

رئیس - آقایانیکه با ۲۰ روز مرخصی آقای ذوالفقاری موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای نراقی:

آقای نراقی بواسطه خستگی و کسالت و لزوم معالجه و استراحت درخواست يك ماه مرخصی از تاریخ استفاده که شروع آن در تیرماه ۱۳۲۳ خواهد بود نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن بعرض میرسد.

رئیس - آقایانی که با يك ماه مرخصی آقای نراقی به شرحی که خوانده شد موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد گزارش مرخصی آقای جواد مسعودی:

آقای جواد مسعودی بواسطه کسالت مزاج بیست و دو روز از تاریخ دهم اردیبهشت از حضور در مجلس معذور بوده اند و درخواست اجازه نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن بعرض میرسد.

رئیس - آقایانیکه با بیست و دو روز مرخصی آقای جواد مسعودی موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای خاکباز:

آقای خاکباز درخواست چهل و پنجروز مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با یکماه آن موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - آقایان موافقین با مرخصی آقای خاکباز قیام

بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای بیات:

آقای بیات درخواست یکماه مرخصی از تاریخ هیجدهم تیرماه ۱۳۲۳ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - آقایانیکه با مرخصی آقای بیات موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای رحیمیان:

آقای رحیمیان برای انجام امور محلی درخواست يك ماه مرخصی از تاریخ استفاده نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن بعرض مجلس شورای ملی میرسد.

رئیس - آقایان موافقین با مرخصی آقای رحیمیان قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

گزارش مرخصی آقای خلعت بری

آقای خلعت بری درخواست ۲۰ روز مرخصی از تاریخ اول تیرماه ۱۳۲۳ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش تقدیم میشود.

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - عرض کنم بنده خواستم آقایان توجه بفرمایند

که این طور مرخصی ها قانون لازم ندارد و شأن مجلس هم این نیست که ما جلسه را معطل بکنیم برای بیستروز يك ماه مرخصی اگر تصویب بفرمائید خود مقام ریاست تا يك ماه موافقت کند (خیر این نمی شود) با تصویب کمیسیون عرایض و مرخصی در حدود يك ماه آقای رئیس بتوانند بيك نفر مرخصی بدهند (خیر نمیشود برخلاف نظامنامه است) وقتی که این اجازه از طرف آقایان داده شد آن در حکم نظامنامه است **رئیس** - آقای مهندس فریور

مهندس فریور - بنده بعنوان مخبر کمیسیون عرایض و مرخصی لازم بود که عرض بکنم که این طرحی که پیش گرفته شده است مطابق نظامنامه بوده است (صحیح است) اما این کثرت مرخصی ها که بنظر آقایان میرسد زیاده خاطر

آقایان را زنده نکند زیرا اینها مرخصی هائی است که سابقاً استفاده شده است بنا براین راپرت ها جمع شده و خیلی بنظر میرسد چون يك مرتبه بعرض مجلس میرسد. يك مطلب دیگری هم که خواستم بعرض آقایان برسانم این است که در کمیسیون عرایض و مرخصی قرار گذاشتیم که آقایانی که تمکن مالی شان زیاد است بطوری که اگر حقوق مجلس را بگیرند یا نگیرند برای آنها علی السوبه است حق این است که مقداری از حقوق مرخصی شان را برای صندوق اعانات بدهند. البته ما نمیتوانستیم که مرخصی شان را نگاه داریم و موکول باین امر بکنیم ولی چون عده مراجعه کنندگان به مجلس و جناب آقای رئیس هم زیاد است برای اعانات حق این است که هر کدام از آقایان که تمکن مالی شان کافی است يك مقدار از حقوقشان را به آن صندوق اعانه بدهند (صحیح است)

رئیس - آقای دکتر شفق

دکتر شفق - بنده هم میخواستم عرض کنم قبل از اینکه يك ماده واحده برای اینکار تنظیم شود و بمجلس بیاید خواستم استدعا بکنم که آقایانی که تمکن مالی شان کافی است يك مقدار حقوقشان را بفتح مجلس صرف نظر بفرمایند

رئیس آقای نبوی

نبوی - بنده با مرخصی آقای خلعت بری مخالفتی ندارم خواستم عرض کنم که حالا این گزارش ها مانده است همه را یکمرتبه مطرح نفرمائید.

رئیس آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - بنده با اساس مرخصی ها بکلی مخالفم چون عنقریب که هوا گرم میشود همه مرخصی میگیرند و میروند و برخلاف اصول است. چون ما آمده ایم که این جا کار بکنیم نیامده ایم که استفاده از حقوق مجلس بکنیم و مرخصی بگیریم و برویم بی کارهای خودمان و بنده استدعا میکنم که که دیگر کمیسیون **صلی** و مرخصی موافقت نکند و اگر اینطور باشد دیگر کمیسیون راحت نخواهد بود و رئیس مجلس هم راحت نخواهد بود باید اینطور در نظر بگیریم که

بکسی اجازه داده نشود مگر اینکه مریض باشد. با این ترتیب کاملاً مخالفم و به عقیده خودم باید این ترتیبات را ندگر بدهم. **رئیس** - راجع باین قسمت که فرمودند کمیسیون رعایت عده را میکند و اجازه نمیدهد. رأی میگیریم به بیست روز مرخصی آقای خلعت بری آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش از کمیسیون دادگستری: **[۵- تصویب تمدید مدت رسیدگی پرونده مربوط به اعلام جرم آقایان سهیلی و تدین]**

ریاست محترم مجلس شورای ملی - نظر بتران امور در کمیسیون قوانین دادگستری و پیش آمد کارهای فوق العاده در مجلس کمیسیون دادگستری موفق نگردیده پرونده های اعلام جرم نسبت به آقای علی سهیلی از طرف آقای فرخ نماینده محترم و مدیران جرایم و نسبت به آقای سید محمد تدین از طرف آقای طباطبائی نماینده محترم در طرف مدت قانونی رسیدگی و گزارش خود را تقدیم نماید بنا بر این استدعا دارم موافقت مجلس شورای ملی را برای دو ماه مهلت اضافی جلب و بکمیسیون اعلام فرمایند تا فرصت کافی برای رسیدگی پرونده های مزبور پیدا شود. مخبر کمیسیون قوانین دادگستری - دکتر عبده.

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده میخواستم عرض کنم حالا که تمدید میخواهند راجع بکار آقای بدر هم ضمیمه کنند **جمعی از نمایندگان** - نمیشود نمیشود.

روحی - ... برای اینکه نتیجه بهتر حاصل شود یا مرتبه تصمیم بگیرند و بمجلس اطلاع بدهند

رئیس - آقای نقابت

نقابت - يك پرونده ای است راجع بخواربار تبریز و آن پرونده آقای تدین اتهاماتی دارند ولی این پرونده رسیدگی نشده حتی برای يك مرتبه هم در کمیسیون مطرح نشده و موعد قانونی هم نگذشته است حالا که اینجا اسمی از سهیلی برده میشود بهتر است که نسبت به آقای تدین هم رسیدگی شود که کارشان یکمرتبه درست شود (رئیس - مال هر دو هست) خوب اگر مال هر دو هست که بنده عرضی ندارم.

مخبر (آقای دکتر عبده) - راجع بمطلبی که آقای نقابت فرمودند همانطور که آقایان ملاحظه فرمودند این تقاضای تمدید هم نسبت به آقای سهیلی است و هم نسبت به آقای تدین است اما چنانچه آقایان ملاحظه فرموده اند این اتهامات آقای سهیلی و آقای تدین چندین قسمت بودند نسبت به بعضی از این قسمت ها که رسیدگی شده و گزارش آن تقدیم مجلس شده و نسبت به آن قسمت هائی که رسیدگی نشده است تقاضای تمدید شده است.

رئیس - رأی میگیریم.... (طباطبائی - بنده عرضی دارم) بفرمائید.

طباطبائی - عرض کنم از موقعیکه نسبت با آقایان اعلام جرم شده است تا بحال بیشتر از دو ماه است و به طوری که با اطلاع آقایان رسید هنوز کمیسیون وظیفه خودش را انجام نداده و حالا هم دو ماه وقت خواسته شده و بنظر من دو ماه خیلی است اگر نظر این نیست که این دست و آن دست بکنیم و امرار وقت شود (البته این نظر هم نیست) تقاضا میکنم موافقت بفرمائید که تا ۲۰ روز یا یکماه مهلت بدهیم که کمیسیون دادگستری این کار را انجام دهد.

رئیس - آقای بهبهانی.

بهبهانی - بنده چون افتخار عضویت این کمیسیون را دارم میخواهم عرض کنم که کارهای کمیسیون منحصر باین نبوده است و يك کارهای فوق العاده دیگری داشته که باید کمیسیون بآن کارها رسیدگی بکند و البته يك اوابچی بوده است که بکمیسیون آمده است و آقایان ملاحظه میکنند که علاوه بر این رسیدگی با اعلام جرم هم يك لوازمی دارد برای این که باید به پرونده های مختلف از وزارتخانه های مختلف و حسابداری های مختلف و نماینده های مختلف از وزارتخانه ها و غیر وزارتخانه ها احضار شوند و از آن ها هم يك سئوالاتی شود بنا بر این یکماه که مطابق قانون معین شده است خیلی کم است در هر حال کمیسیون و کارمندان کمیسیون تقصیری در این کار نکرده اند فقط چیزیکه هست امتداد مدت يك طوری بوده است که نتوانسته است انجام دهد

و حالا هم چون کارهای کمیسیون زیاد است و وقت کم است این است که بنظر بنده دو ماه زیاد نیست و آقایان هم موافقت بفرمایند تا کمیسیون بتواند کار خودش را انجام دهد

مخبر کمیسیون - بنده نظر آقای بهبهانی را تأیید میکنم ملاحظه بفرمائید کار کمیسیون مثل کار یک نفر مستنطق میماند که باید تحقیقاتی بکند و دقیقاً رسیدگی بکند مخصوصاً اگر محل وقوع جرم در تهران نباشد مخصوصاً در مورد اعلام جرم نسبت با آقای تدین که محل وقوع جرم در تبریز است این است که رسیدگی کامل باین قضیه محتاج بيك تحقیقاتی است که باید انجام شود و قبل از رسیدگی و بررسی کامل از طرف کمیسیون نمیشود رأی داد این است که بنده تصور میکنم که دو ماه تقاضای تمدید کافی باشد

رئیس - آقای نبوی مخالفید؟

نبوی - بنده در ضمن اینکه میخواهم از مقام ریاست استدعا بکنم که تذکر بدهند که کمیسیونها جلسات خودشان را تشکیل بدهند بنده هم چون عضو کمیسیون دادگستری هستم میخواهم عرض بکنم که کمیسیون دادگستری تنها کمیسیونی بود است که جلسات خود را مرتباً تشکیل داده است و تصور میکنم فقط شاید یکی دو دفعه تشکیل نشده باشد و اکثریت پیدا نشده است در هر حال کمیسیونی بوده است که همه روزه در روز هائیکه معین شده است تشکیل شده است و کارهائیکه داشته است مطرح نموده است و مرتباً رد شده است و الآن هم در کمیسیون اوابچی موجود است که از طرف وزارت دادگستری داده شده است و همچنین طرحهائی است که از طرف آقایان نمایندگان پیشنهاد شده است بنا بر این با بودن آن طرحها که بعضیهاش فوریت دارد و تصور میکنم که مدت دو ماهی که تقاضا شده کافی است و نمیشود کمتر کرد

رئیس - بالاخره رأی میگیریم

محمد طباطبائی - بنده مخالفم؛ مذاکرات کافی نیست اجازه میفرمائید؟ شما خیال کردید که کمیسیون عدلیه باید وارد ماهیت دعوی بشود و مثل يك محکمه طرف را بخواند و تحقیق کند شما يك اعلام جرم کرده اید این میآید

به کمیسیون دادگستری کمیسیون دادگستری باید مطالعه کند ببیند با مقرراتی که دارد آیا وفق میدهد یا نه برای محاکمه يك وزیر از لحاظ اعلام جرمی که شده آیا کافی است یا نه و اینطور نیست که شما بخواهید تمام موارد را رسیدگی کنید و مأمورین را از آذربایجان بخواهید الان دو ماه است که این موضوع داده شده بکمیسیون دادگستری و کمیسیون دادگستری حتی برای یکمربه هم وارد رسیدگی نشده است و الان آقای نبوی با این ترتیبی که فرمودند تصور نمیشود تا دو ماه دیگر هم کمیسیون دادگستری این کار را انجام بدهد.

رئیس - آقای مخبر جواب بدهید.

مخبر کمیسیون دادگستری - عرض کنم بطوری که مسبقاً رسیدگی برای اینکار دو مرحله است یکی مرحله تعقیب است و یکی مرحله تحقیق در مورد محاکمه کمیسیون دادگستری کار مستنطق را میکند یعنی مرحله تعقیب در کمیسیون دادگستری جریان پیدا میکند کمیسیون دادگستری وقتی میتواند تصمیم بگیرد که تعقیب بکنند کمیسیون نگاه میکنند می بینند دلایلی که از لحاظ تعقیب یا عدم تعقیب موجود است کافی است یا خیر بنابراین کمیسیون احتیاج بوقت دارد تنها از لحاظ تشریفات رسیدگی نمیکند مستنطق وقتی که يك کار را رسیدگی میکند میگوید باین دلایل کافی است که ما بتوانیم این اتهام را ... تعقیب کنیم و بفرستیم بمحکمه و کمیسیون هم الان همین عمل را نسبت بوزراء اجراء میکنند یعنی دلایلی پیدا میکنند راجع باعلام جرم اگر دلایل را رسیدگی کرد ملاحظه مینماید که آیا این دلایل ایجاب میکند تعقیب قضیه را در دیوان کشور یا نه بنا بر این تنها کمیسیون دادگستری برای ظاهر قضیه نیست راجع بماهیت قضیه است بدلائل موضوع رسیدگی میکنند و بعد از رسیدگی بدلائل تصمیم میگیرد وغالب اینها احتیاج بوقت و رسیدگی دارد.

بعضی از نمایندگان - رأی بگیرید.

رئیس - گمان میکنم مذاکرات کافی باشد رأی میگیریم بمقتضای کمیسیون دادگستری نسبت بدو ماه تمدید آقایانی که موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

۶۱- قرائت دو فقره گزارش کمیسیون دادگستری راجع به اعلام جرم مربوط به آقایان سهیلی و تدین آ

رئیس - گزارشی است از کمیسیون دادگستری خوانده میشود و ارجاع میشود بوزارت دادگستری راجع بقضیه آقای تدین:

بتاریخ دهم فروردین ماه ۱۳۲۳ آقای فرخ نماینده محترم مجلس شورای ملی اعلام جرمی نسبت با آقای سید محمد تدین وزیر سابق کشور راجع بدخالت در امر انتخابات بندر عباس و بلوچستان و شهرضا نموده دلائل خود را از اینقرار ابراز داشتند.

در قسمت بندر عباس

۱- تلگرافات وزارت کشور بامضای آقای نصر به فرمانداری بندر عباس باین عنوان (بابرسی دقیق بطرز انتخابات انجمن نظارت لازم است معلوم دارید که آیا مطابق مقررات تشکیل شده یا نقص قانونی دارد تا دستور داده شود و تمایل اشخاص ملاک خوبی یا بدی انجمن نباید باشد با دقت کافی نتیجه گوئید)

۲- جواب فرمانداری بوزارت کشور که (انجمن نظارت بمنظور طرفداری از شخص معین تشکیل و بیطرف نیست)

۳- تلگرافات وزارت کشور بفرماندار بمفاد اینکه (نظریه و مطالعه فرمانداری نسبت بزمنه اشخاص برای انتخابات چیست)

۴- تلگرافات فرماندار باین مضمون (با این انجمن زمینیه برای انتخاب دکتر مصباح زاده فراهم است)

۵- تلگرافات وزارت کشور بفرمانداری باین عنوان که (عمل شما باید غیر محسوس و محرمانه باشد)

در قسمت زاهدان

تلگرافات وزارت کشور بفرمانداری زاهدان باین عنوان «تعقیب تلگرافات سابق لزوماً تذکر میدهد که

صلاح کشور در این است که نماینده مکران بلوچ باشد بجتهائی آقای ریگی که مدتی است آشنا باوضاع و احوال شده است بر غیرتر جمیع دارد لازم است با نهایت دقت ترتیب اینکار را بدهید تا دستور رفع توقیف داده شود» علاوه از تلگرافات قوق تلگرافات دیگری بشرح زیر از طرف وزارت کشور راجع به بندرعباس بر حسب تقاضای کمیسیون عرایض فرستاده میشود که در پرونده موجود میباشد.

تلگراف فرماندار بندر عباس

۱- وزارت کشور کانید های انتخابات اینجا به ترتیب زیر از اینقرار است اول دکتر مصباح زاده - دوم مشیردوانی - سوم گله داری - امضاء فرماندار.

۲- عباسی- فرمانداری- البته اولی مقدم است امضای وزیر کشور» اعلام جرم مزبور پیوست اوراق فوق بر طبق قانون محاکمه وزراء بکمیسیون عرایض ارجاع کمیسیون عرایض پس از رسیدگی و مزاجعه باصل تلگرافات مزبور در قسمت شهرضا که مدارکی موجود نبود ادامه تحقیقات را غیر لازم تشخیص و در قسمت بندرعباس و بلوچستان ادامه تحقیقات را لازم و گزارش خود را ضمن گزارش مربوط با آقای سهیلی به مجلس تقدیم نموده در جلسه دهم اردیبهشت ماه ۱۳۲۳ در جلسه علنی قرائت و بکمیسیون دادگستری ارجاع گردید کمیسیون دادگستری به شرح زیر اقدام بر رسیدگی نمود

۱- تلگرافاتی که فوقاً ذکر شد مورد رسیدگی واقع و چون خواستن توضیحاتی از آقای تدین لازم بود مشارالیه در کمیسیون احضار و توضیح خواسته شد که مقصود از این دو تلگراف به بندرعباس چه اشخاصی زمینیه دارند» و پس از آنکه فرماندار جواب میدهد «دکتر مصباح زاده و دو نفر دیگر زمینیه دارند وزارت کشور تلگراف میکند اولی مقدم است» چه بوده است. آقای تدین توضیح دادند اولاً اطلاع از زمینیه انتخابات برای وزارت کشور لازم و عمل مشروعی است ثانیاً من معتقد هستم که معنی آزادی انتخابات این است که اشخاص متنفذ و پولدار حق اشخاص زمینیه دار و بااستحقاق را نباید زیر پا بگذارند بنابراین چون اول تلگراف شده

بود که دکتر مصباح زاده زمینیه کامل دارد و انتخاب خواهد شد وزارت کشور قانع نگردید تلگراف کردیم که زمینیه کلیه اشخاصیکه کانید هستند بدهد بعد از آنکه تلگراف رسید که مصباح زاده در درجه اول زمینیه دارد و بعد دونفر دیگر لذا این تلگراف صادر شد که بهمان جهات ایشان مقدم هستند که مبدا فرماندار اقداماتی برای انتخاب دیگران نماید بعلاوه اظهار داشتند که ایشان معتقدند وزارت کشور با اشخاصیکه زمینیه طبیعی داشته باشند تا حدیکه نظارت دارد میتواند کمک کند و نظر خاصی و سوء استفاده ای در بین نبوده و دکتر مصباح زاده هم کسی نبوده که برای انتخاب شدن خرج نماید.

راجع به تلگراف وزارت کشور باین مضمون به بندرعباس که «عمل شما باید غیر محسوس و محرمانه باشد» توضیح خواسته شد که منظور چه بوده است آقای تدین جواب دادند چون فکر کردم ممکن است فرماندار تلگراف وزارت کشور را که اولی مقدم است دستوری برای خود تصور و تظاهراتی نماید اداره مربوطه دستور دادم تلگرافی تهیه نمایند که فرماندار در قسمت انتخابات تظاهراتی نکنند که مردم تصور ننمایند دستور مخصوصی از مرکز رسیده است اداره مربوطه هم این تلگراف را تهیه کرده و من جزو مقداری تلگراف آنرا امضاء کردم ولی منظور این بوده که توجه فرمانداری بدکتر مصباح زاده غیر محسوس باشد بعلاوه این تلگراف و یا تلگرافات قبلی هیچکدام منشاء اثری نبوده و نتیجه ای هم حاصل نشده است در زمان بنده هم که انتخابات شروع نشد و بالاخره مداخله صریح و غیر صریح نبوده و البته وزیر کشور که روزی هزار تلگراف امضاء میکند ممکن است يك جزئیاتی از نظرش دور شود.

در قسمت زاهدان گفته شد منظور از این تلگراف «نماینده بلوچستان باید بلوچ باشد الی آخر» چه بوده است آقای تدین جواب دادند غیر از ریگی آقای ارباب مهدی یزدی کانید بلوچستان بود و از من خواهش کردند که مأمور وزارت کشور در آنجا مراقب وضعیت انتخابات و اعمال

نفوذ دشمنان ایشان باشد من بایشان جواب دادم مصلحت شما نیست از بلوچستان انتخاب شوید و بهتر است نماینده آنجا از اهالی محل باشد و بعد از مدتی که روی همین قضیه انتخابات اغتشاشاتی در محل روی داد و تلگرافاتی غیر رسمی به وزارت کشور رسید که دایر بر مخالفت با کاندیدای غیر محلی بوده لذا روی صلاح کشور و این که در یک نقطه مهمی مثل بلوچستان اغتشاش خانمه باید تلگراف به آقای خزیمه علم کردم که مصلحت در این است از آنجا یک نفر بلوچ انتخاب شود و چون ریگی سابقه داشت و پدرش هم رئیس امنیت بلوچستان بود که سیصد نفر ژاندارم در اختیار داشت و از عملیات او هم راضی بود لذا تلگراف شد که البته اگر ریگی انتخاب شود بهتر است و همین تلگراف و استمالتی که بر حسب دستور وزارت کشور از رؤسای بلوچ به عمل آمد اغتشاشات خانمه و امنیت خارجی هم تأمین گردید ولی البته آقایان تصدیق میکنند که هر کس هم بجای من میبود این نظر را اتخاذ میکرد که از بلوچستان در چنین موقع باریک و توجه مخصوص خارجیها لازم است بلوچ انتخاب شود

از گرگانی فرماندار پیشین بندرعباس سئوالاتی در خصوص تلگراف فوق به عمل آمد ایشان بشرح زیر جواب دادند: موقعیکه میخواستم به بندرعباس بروم ملاقاتی از آقای تدین وزیر کشور نمود که خیلی مختصر و کوتاه بود در قسمت انجمن شکایت کرده اند تحقیقات نموده و گزارش دهید که موضوع چیست و من رفتم ولی در خصوص شخص معینی به بنده دستوری ندادند در بندرعباس متوجه شدم که انجمن به وسیله برادر دکتر مصباح زاده که یکوقتی فرماندار آنجا بوده تشکیل شده و لذا همینطور تلگراف کردم که این انجمن طرفدار دکتر مصباح زاده است و اما در قسمت تلگرافی که وزارت کشور نموده اند عمل شما غیر محسوس باشد من از این تلگراف چیزی نفهمیدم زیرا من تلگراف کردم که تشکیل این انجمن روی طرفداری از شخص معینی است و بعد این تلگراف از مرکز رسید و در قسمت تلگراف وزارت کشور که «اولی

مقدم است» اظهار داشت بنده نسبت باین تلگراف هیچ اقدامی نکردم و جوابی هم ندادم. بعد از خاتمه تحقیقات به وزارت کشور نوشته شد که آنچه تلگراف راجع به بندرعباس و بلوچستان از طرف وزارت کشور شده نسخه ای برای کمیسیون دادگستری فرستاده شود وزارت کشور چند فقره تلگراف مربوط به بلوچستان را فرستاده بودند که چیز مؤثری بین آنها نبود و فقط ضمن تلگراف شماره ۱۵۲۳ مورخ ۲۲/۱۲/۴ ذکر شده بود که مفاد تلگراف شماره ۱۲۶۴ از درجه اعتبار ساقط است و به تلگراف شماره ۱۲۶۴ مراجعه مفاد تلگراف مزبور از اینقرار بود:

آقای فرماندار «منظور از حکم شماره ۶۲۸۴ انتخاب مراد ابراهیمی ریگی نماینده سابق است» کمیسیون دادگستری پس از مراجعه به تلگرافات فوق الذکر و توضیحات آقای تدین و اظهارات گرگانی نسبت به بندرعباس در جلسه ۲۷ خرداد ماه ۱۳۲۳ با کثرت رأی از ۱۲ رأی آقای سید محمد تدین را نسبت بدخالت در امر انتخابات بندرعباس قابل تعقیب تشخیص و نسبت بدخالت در انتخابات بلوچستان هم با کثرت رأی از ۱۲ رأی قابل تعقیب دانسته و چون راجع بشهرضا دلیلی در پرونده موجود نبود باتفاق آراء ایشان از غیر قابل تعقیب تشخیص و اینک کمیسیون گزارش خود را تقدیم مجلس شورای ملی مینماید

رئیس - این گزارش بدون مباحثه به وزارت دادگستری ارجاع میشود که به تمیز بفرستند راپورتی است راجع باقای سهیلی که باید خوانده شود و مطرح شود گزارش بشرح زیر قرائت شد:

گزارش از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی در تاریخ دهم فروردین ماه ۱۳۲۳ آقای فرخ نماینده محترم مجلس شورای ملی اعلام جرمی نسبت به آقای علی سهیلی نخست وزیر سابق راجع بدخالت در امر انتخابات بندرعباس و شهرضا نموده و دلایل خود را بشرح زیر تقدیم نمودند:

در قسمت بندرعباس

۱ - پیش نویس تلگرافی بدون تاریخ و شماره بفرمانداری

بندرعباس دائر بانکه «دکتر مصباح زاده را فراموش ننمائید دستور انتخابات آنجا میرسد»

۲ - تلگراف فرماندار بندرعباس به نخست وزیر بمفاد اینک «۱۵۵۹ اطاعت میشود»

در قسمت شهرضا

۱ - تلگراف فرماندار شهرضا به نخست وزیر «انتخابات شروع نشده بوده که کاندیدی شکایت داشته باشد بدیهی است اوامر مبارک کاملاً اجرا خواهد شد».

۲ - تلگراف فرماندار شهرضا به نخست وزیر بمفاد اینک «شیروانی بواسطه مخالفت خسرو قشقائی و صارم الدوله در اقلیت است و دکتر کیان بهمین جهت زمینیه مناسب دارد چنانچه بنده بی طرف بمانم موفقیت با کیان خواهد بود و اگر شخص ثالثی انتخاب شود بهتر است».

۳ - تلگراف نخست وزیر بفرماندار بمفاد اینک «نظر همان است که حضوراً مذاکره شد اهتمام نمائید همانطور عمل شود ممکن است انتخابات چند روز بتعویق افتد».

۴ - تلگراف فرماندار شهرضا به نخست وزیر دائر بر اینک «تشکیل انجمن به تعویق اقتادولی صارم الدوله و قشقائی شیروانی را در اقلیت گذاشته و چون لنجان از حیث سیاست محلی تحت نظر صارم الدوله است اگر نتیجه خلاف انتظاری پیش آمد نماید فدوی را مقصر ندانید».

۵ - تلگراف وزارت کشور بفرماندار دائر بر اینک شما منتظر خدمت میشوید.

۶ - تلگراف دیگری بعنوان نخست وزیر و وزیر کشور دائر بشروع انتخابات و شکایات اهالی و تغییراتی در اعضا انجمن که بعنوان گزارش تهیه شده است.

اعلام جرم. مزبور پیوست اوراق و مدارک فوق طبق قانون محاکمه وزرا بکمیسیون عرایض ارجاع کمیسیون عرایض پس از رسیدگی و بدست آوردن مینوت تلگرافاتی از دفتر نخست وزیر راجع بانتخابات بندرعباس و شهرضا ادامه تحقیقات را غیر لازم تشخیص داده است.

گزارش کمیسیون عرایض در تاریخ ۱۰ اردیبهشت ماه

۱۳۲۳ در مجلس علنی قرائت وبکمیسون دادگستری ارجاع گردید.

کمیسیون دادگستری پس از مذاکره در اطراف اینک عمل مداخله غیر مشروع در انتخابات مشمول کدام یک از مواد جزائی است و بعضی آنرا مشمول ماده ۱۲۹ و بعضی آنرا مشمول ماده ۸۳ قانون مجازات میدانستند شروع با اقداماتی بقرار زیر کرده است:

۱ - طبق ماده چهارم قانون محاکمه وزراء آقای علی سهیلی در کمیسیون احضار و از ایشان توضیحاتی راجع بتلگرافاتی که مخبره شده بود خواسته شد.

درباب تلگراف بفرماندار بندرعباس که «دکتر مصباح زاده را فراموش نفرمائید» توضیح دادند اولاً چون رئیس دولت از نظر مصلح کشور میتواند راجع بزمینیه اشخاص در انتخابات تحقیقات نماید و ثانیاً چون دکتر مصباح زاده در اینجا اظهار میگرد که من در بندرعباس زمینیه دارم و چنانچه در آنجا اقداماتی بر علیه من نشود انتخاب خواهم شد بفرماندار بندرعباس که عازم محل بود گفته شد که در آنجا مطالعه نموده ببیند آیا

دکتر مصباح زاده زمینیه دارد یا خیر و اطلاع دهد چون جوابی از فرماندار نرسید من تلگراف نمودم که دکتر مصباح زاده یعنی موضوع داشتن یا نداشتن زمینیه ایشان را فراموش نکنند و بعد هم جوابی بمن داده نشد و بطور خلاصه نه در امر بندرعباس و نه در امر شهرضا دستوری برای انتخاب شخص معین داده نشده و نظر خاص و سوء استفاده ای هم در بین نبوده است و تلگرافاتی هم بعداً شده که مداخله در امر انتخابات نمایند و بعلاوه انتخابات آنجا در زمان من انجام نشده است راجع به تلگراف دیگری که از طرف آقای علی سهیلی بفرماندار بندرعباس شده بود که در تشکیل انجمن فعلاً تأمل نمائید جواب دادند چون در اینجا آقای مشیر دوانی کاندید بندرعباس اظهار داشت انجمن از عوضیها تشکیل شده و آنها اعمال نفوذ کرده اند برای جلو گیری از نزاع بین شیعه و سنی مقتضی بود انتخابات چند روزی بتعویق افتد.

در قسمت تلگراف آقای علی سهیلی به فرماندار شهرضا که نظر همان است که حضوراً مذاکره شد ممکن است انتخابات چند روز تأخیر افتد، آقای سهیلی توضیح دادند چون استاندار تلگراف نموده بود که ممکن است در شهرضا خونریزی شود این دستور برای جلوگیری از اغتشاش و نزاع بوده و مذاکرات شفاهی مربوط به آقای شیروانی بوده است که ایشان اظهار میداشتند در شهرضا آراء طبیعی دارند و اگر بی طرفی کامل را رعایت نمایند ایشان انتخاب خواهند شد دستور شفاهی بفرماندار همین قسمت بود که بی طرفی کامل را در امر انتخابات رعایت نماید و تلگرافانی که به استاندار و سرلشکر جهانبانی شده این نظر را تأیید میکنند. راجع بحکم انتظار خدمت میکند فرماندار شهرضا توضیح خواسته شد جواب دادند دستوری از طرف من در این قسمت داده نشده است.

۲- از گرگانی فرماندار پیشین بندر عباس راجع به تلگرافات فوق در قسمت بندر عباس سئوالاتی شد پاسخ داد که دستور مخصوصی راجع با انتخاب شخص معین باو داده نشده و او هم اقدامی نکرده است.

۳- از میکند فرماندار پیشین شهرضا راجع بتلگرافات فوق الذکر در قسمت شهرضا توضیحاتی خواسته شد ایشان چنین اظهار داشتند که قبل از حرکت بشهرضا آقای سهیلی مرا احضار و بانفاق آقای شیروانی خدمت ایشان رسیده فرمودند چون از قرار آقای شیروانی در محل محبوبیت دارند ولی قشقائی ها با ایشان مخالفت میکنند شماسعی کنید از نفوذ آنها تا حدی که مقدور است جلوگیری و جدیت کنید ایشان وکیل شوند و مخصوصاً فرمودند از صندوق اسم شیروانی بیرون آید و من جواب دادم البته اگر ایشان زمینه مناسب داشته باشند من کمک میکنم که انتخاب شوند پس از رفتن بمحل سران قشقائی بنده را ملاقات و گفتند اگر شیروانی از اینجا انتخاب شود سمیرم یک پارچه آتش خواهد شد بنابر این بنده مبادرت بصدور این تلگراف کردم که خسرو با شیروانی مخالف است صادم الدوله نیز خوش بین نیست و شیروانی زمینه مناسبی ندارد

و اگر انتخابات آزاد باشد موفقیّت با کیان خواهد بود در نتیجه آقای سهیلی دستور تلگرافی صادر کردند که دستور همان است که شفاهاً گفتم بعد از چندی که بطهران آمده و مراجعت کردم حکم انتظار خدمت من از وزارت کشور صادر شد.

راجع به موجبات انتظار خدمت آقای میکند بعداً شرحی توسط آقای علی سهیلی پیوست نامه وزارت کشور بکمسیون دادگستری رسید که مفاد آن از اینقرار بود:

چون آقای میکند به بانوئی بدهکار بود و از طرف اداره ثبت اسناد فشار بوزارت کشور وارد میشد وزارتخانه هم به میکند مراجعه و چند بار تذکر داده شد که قراری برای پرداخت دین خود با بانوی نامبرده بگذارد چون مشارالیه اقدامی نکرد و اداره ثبت اسناد هم حکم توقیف ایشانرا صادر نمود وزارت کشور مبادرت بصدور حکم انتظار خدمت ایشان نمود.

کمسیون دادگستری با توجه به محتویات پرونده و اظهارات آقای علی سهیلی و آقایان گرگانی و میکند و ملاحظه مینوت تلگرافاتی بدون نمره و تاریخ که از طرف آقای علی سهیلی راجع بازادی انتخابات شهرضا و بندر عباس شده بود نسبت به مداخله در انتخابات بندر عباس رأی گرفته ۱۲ رأی از ۱۴ رأی ایشان را قابل تعقیب ندانسته و بکنفر هم آقای سهیلی را بر طبق ماده ۱۲۹ قابل تعقیب تشخیص و بکنفر هم ممتنع و سپس نسبت بمداخله آقای سهیلی در امر انتخابات شهرضا انخاذ رأی شده از ۱۵ نفر عده رأی دهندگان با کثرت ۱۲ رأی آقای علی سهیلی را قابل تعقیب ندانسته و بکنفر هم ایشانرا قابل تعقیب دانسته و دو نفر هم ممتنع بودند و بنابر این کمسیون دادگستری در هر دو مورد نظریه کمسیون عرایض را تأیید و آقای علی سهیلی را در امر دخالت در انتخابات قابل تعقیب ندانسته اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی مینماید.

رئیس - در این گزارش مباحثه میشود اگر گزارش تصویب شد که هیچ اگر تصویب نشد مثل گزارش سابق

به کمسیون دادگستری فرستاده میشود.

اقبال - بنده پیشنهادی دارم.

رئیس - بفرمائید.

اقبال - عرض کنم وقت گذشته است و در این موضوع هم البته موافق و مخالف صحبتهایی خواهند کرد بنده پیشنهاد میکنم که این موضوع را بگذارید برای جلسه بعد و آقایان هم گزارش را که تازه رسیده است مطالعه نمایند (صحیح است)

رئیس - بسته بنظر مجلس است اگر موافق باشند میماند برای جلسه بعد آقای فرخ موافقت میکند؟

فرخ - بنده با این پیشنهاد موافقم با محفوظ بودن اجازه ای که خواسته شده است.

نمایندگان - صحیح است

رئیس - پس میماند برای جلسه آینده یک فقره مرخصی است که این را هم تمام میکنیم.

بعضی از نمایندگان - عده کافی نیست.

رئیس - پس میماند برای جلسه بعد.

(۷- موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه)

رئیس - چون هیئت رئیسه و کمسیونها روز سه شنبه کارهایی دارند جلسه آینده بروز پنجشنبه موکول میشود بعضی از نمایندگان - خیر خیر پنجشنبه دیر است جلسه روز سه شنبه باشد.

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - معمول نبوده است که راجع بموقع و تعیین روز جلسه بعد از اعلام رئیس تغییر و تبدیلی داده شود.

رئیس - بنده نظرم بروز پنجشنبه است.

جمعی از نمایندگان - صحیح است

(جلسه بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی

سید محمد صادق طباطبائی